

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Vint mil llegües de literatura submarina

PERFIL

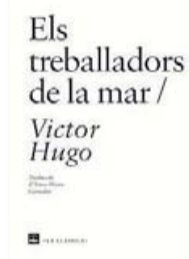
VICTOR HUGO (1802-1885) VA SER UN DELS NOVEL·LISTES I POETES MÉS IMPORTANTS DEL ROMANTICISME FRANCÈS, GRÀCIES A NOVEL·LES COM 'NOSTRA SENYORA DE PARÍS' (1831) I 'ELS MISERABLES' (1862). 'ELS TREBALLADORS DE LA MAR' (1866) ERA INÈDITA EN CATALÀ FINS ARA

MARINA
ESPASA

L'escriptor romàntic francès Victor Hugo va fer una d'aquelles evolucions que contradiuen els tòpics: va ser un jove conservador i un home gran revolucionari, o si més no prou rebel contra Napoleó III per haver de passar vint anys a l'exili, a les illes anglo-normandes de Jersey i Guernsey. En aquesta última és on va residir més temps i és on es devia enamorar del mar, o de la mar, com ha encertat a traduir Anna-Maria Corredor. Va treure ploma i pinzell (també era dibuixant) i va deixar testimoni d'aquest enamorament en un volum il·lustrat que Edicions de 1984 ha inclòs en la seva col·lecció de clàssics. Hi ha vida més enllà d'*Els miserables*: Hugo escriu com vol, i tan aviat ens regala passatges que podrien

pertànyer a les millors novel·les marítimes de Jules Verne com atmosferes quasi fantàstiques que podrien ser tretes de Charles Nodier i de Guy de Maupassant. Si se'n vol fer una lectura política també es pot, i de fet aquesta en va ser la interpretació contemporània: que Hugo, dolgut per l'exili i alarmat pel conservadorisme que s'havia imposat al Segon Imperi, s'havia empescat una història sobre un vaixell de vapor que era un símbol de la República que només la força del poble podria restaurar. No en va Hugo és un dels símbols de l'escriptor compromès amb la política en un país on això es valora positivament.

Els treballadors de la mar s'obre amb un pòrtic d'unes vuitanta pàgines que ens presenta el que avui anomenariem una visió "wikipedista" de les illes anglo-normandes: un compendi d'informació aclaparador sobre costums, història, geografia, lingüística i antropologia de les illes del canal de la Mànega, entre França i Anglaterra, i que sempre han servit de refugi per a criminals: lladres del nord d'Espanya com els que descriu Victor Hugo i advocats de les fortunes més milionàries d'aquest nostre món tan ple de contrastos. A continuació comença la novel·la pròpiament dita. I quina novel·la! Quin festí per al bon gust! De seguida coneixem Gilliatt, un noi misteriós i solitari, a qui s'acusa de ser fill d'una dona i potser un diable, i que té mil habilitats: és pescador, és ferrer, és fuster i és calafatador. A vegades surt de nit a pescar i no torna fins al cap d'un mes, potser dorm dins el mar, acotxat per les ones. O això diuen les males llengües, que en els pobles petits són moltes, i llargues. El seu veí és el senyor Lethierry, un devot de

ELS TREBALLADORS DE LA MAR
VICTOR HUGO
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ D'ANNA-MARIA CORREDOR
576 PÀG. / 24,90 €

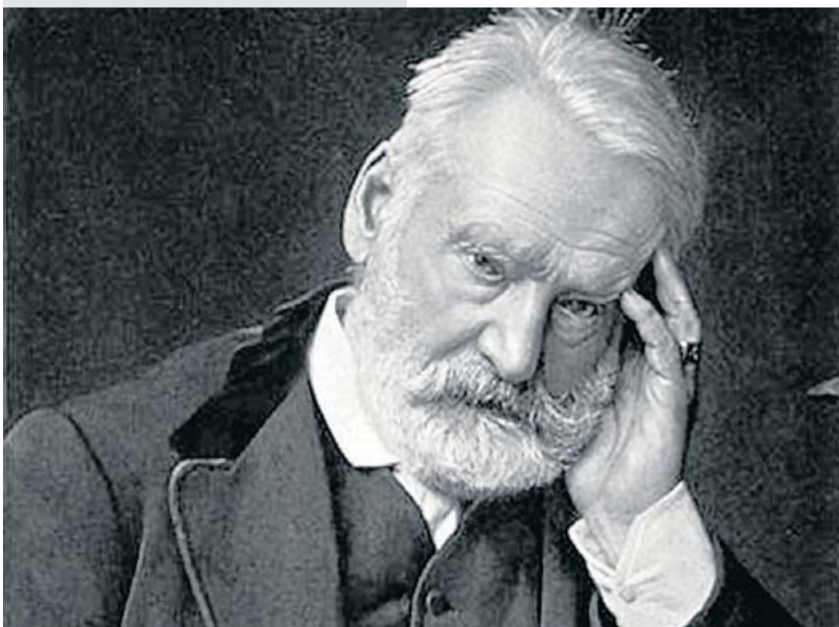
VICTOR HUGO ENS FA SENTIR COM SI ACABÉSSIM DE PUJAR A DALT D'UNA MUNTANYA ESBUFGANT I MORÍSSIM D'UN ATAC D'EXTASI ESTÈTIC EN ARRIBAR A DALT

Voltaire i del progrés, que es desvia només per dues coses: la seva neboteta Déruchette i la seva barca de vapor, la *Durande*, no necessàriament en aquest ordre. Per culpa d'una sèrie de coses que ara no venen al cas, la *Durande* embarranca entremig de les roques més perilloses de tot el canal de la Mànega, i el senyor Lethierry cau en una depressió total. Serà Gilliatt qui, tot sol, recuperarà la maquinària intacta de la barca de vapor i la remolcarà fins al port, en un acte d'heroisme que no tindrà la recompensa que ell s'esperava.

La influència del pop francès

Hi ha llibres que s'allargassen, i potser no totes les 567 pàgines d'aquest volum tenen el mateix nivell d'interès. Però és que n'hi unes quantes, les que descriuen l'enfrontament entre l'heroi i una tempesta i la lluita contra un pop gegantí, que si no són entre les millors pàgines que es poden llegir a la vida, no són res. Com si acabéssim de pujar a dalt d'una muntanya esbufegant i moríssim d'un atac d'èxtasi estètic en arribar a dalt, així és com ens fa sentir l'enorme poeta que era Victor Hugo quan comença a descriure el fons del mar i la foscor de la nit, l'angoixa de l'home sol davant els elements: "Els peixos són llengües de foc i fragments de llampec que serpentejen en un fons blanquinos".

A vegades un llibre no passa a la història de la literatura en majúscules, com aquest, però un detall dona la mesura de la seva influència: Hugo va decidir anomenar *pieuvre* el pop, la paraula d'origen normand que es feia servir a les illes i, a partir d'ell, tots els francesos en van adoptar el terme. No és poca cosa. Un *plat de résistance* per a gurmets literaris. ♦♦

WIKIPEDIA

Elogi dels pretensiosos

BORJA
DUÑO

Al llarg dels segles hem après a valorar l'autenticitat per sobre de tot. Entenem que és una virtut de les persones, dels artistes i de les seves obres, d'alguns polítics –pocs, molt pocs– i els seus discursos... fins i tot de les marques i els productes de consum. L'autenticitat ens dona seguretat, està relacionada amb la veritat, l'honestetat, amb la gent d'una sola peça. En canvi, ¿com veiem la pretensiositat? Percebem l'acte de pretendre com un defecte, com un fet a denunciar. En la pretensió, sembla, hi ha una voluntat d'engany: ens volen donar gat per llebre o algú vol fer-se passar pel que no és. Doncs bé, segons Dan Fox, autor

d'aquest llibre que va figurar en la llista dels cent millors títols del 2016 segons el *New York Times* i que ara ha publicat Alpha Decay, la pretensiositat és un valor a reivindicar.

Sembla que l'origen d'aquest esquema mental nostre podria estar en Plató i la seva animadversió pels actors, i no seria fins molts segles més tard que Oscar Wilde diria tot el contrari: "Donu-li una màscara a algú i us dirà la veritat". Obviament, en aquest assaig, Fox està de part de Wilde. Què seria, per exemple, dels artistes si no haguessin pretès mai ser una altra cosa? Les convencions socials

ens diuen com hem de ser i com ens hem de comportar, però molts creadors les trenquen per anar més enllà i poder viure d'una manera que s'adigui a la que senten que és la seva identitat. Les seves obres són pretensioses perquè no s'adapten al cànon establert, a l'acadèmia, i per això són rebudes amb hostilitat pels guardians de les normes (què s'ha pensat aquest?, qui s'ha cregut que és?). Doncs bé, sembla que en aquesta pretensiositat és on hi ha tota la possible llavor del canvi o la revolució.

En el fons, pretendre és rebel·lar-se contra el

GETTY

PRETENCIOSIDAD
DAN FOX
ALPHA DECAY
TRADUCCIÓ D'ALBERT FUENTES
176 PÀG. / 19,90 €

que ja està acceptat. El que vol la massa és assimilar-te, no ovelles esgarriades. L'autenticitat apel·la a la gent normal. Però "qui és la gent normal?", es pregunta Dan Fox. És com aquesta majoria silenciosa de què tant es parla i que mai ningú no ha vist, "com si la gent normal no pogués ser gai o d'esquerres". En el fons d'aquesta qüestió, el que hi ha és un prejudici de classe: no pretenguis ser més del que se t'ha atorgat per naixement. Si no tens estudis pots ser un amateur, però no un professional; si has nascut en un barri obrer, no et posis segons quina roba... És a dir, tot allò que talla l'ascens social i la creativitat. "La cultura no tindria color si no fos per la pretensió –ens diu Fox–. Les portes de la imaginació quedarien tancades i barrades". ♦♦